

Micsoda az ember?

Az év utolsó napja van, az ünneplés, a jókívánságok, a mulatozás ideje. Az óévi istentiszteleten visszatekintünk és mérleget készítünk: hálát adunk Isten ajándékaiért, és kegyelmébe ajánljuk magunkat az elmúlasztott, az elrontott dolgok miatt. Így ünnepeljük Krisztus jelenlétét az úrvacsorában, bűnbocsánat feletti örömben véve megunkhoz a szent jegyeket.

Jób keserves panasza nem illik ide. Nem illik az óévi ünnepléshez, hálaadáshoz, de még csak önmagunk megvizsgálásához sem. Olyan keserves fájdalom és panasz tör fel lelke mélyéből, hogy soraival csak akkor tudunk azonosulni, ha mi is hasonlóan érzünk. Miért választottam? Mert Jóbot olvasunk ezekben a napokban... Mert vannak köztünk, akiket elért a fájdalom, szenvedés az elmúlt évben... és ezt fontos tudatosítani egy testvéri közösségben... Mert tükröt tart elénk azokról a mélységekről, amiket ez az istenfélő ember járt be – és ez talán kijózanít, és egészséges távlatokat nyit számunkra, óévet búcsúztató keresztyének számára... Talán igen, ezekért is választottam. De inkább úgy érzem, hogy a textus választott minket. Erről kell beszélni. Engedjük, hogy megszólaljon és megszólítson – és maradjon Isten titka és hatalma az, hogy miért és hogyan!

Előttünk áll hát egy keserves panaszének az év utolsó napján. Az első bibliai reflexióm erre a helyzetre a Prédikátortól ered: *„Jobb olyan házba menni, ahol gyászolnak, mint olyanba, ahol mulatnak, hiszen így lesz vége minden embernek. Szívlelje ezt meg, aki él! ... A bölcsök a gyászolók házára gondolnak, az ostobák pedig a vigadozók házára.”* A Prédikátor szerint a múlandósággal való szembenézés bölccsé tesz. Megmutatja, hogyan lesz vége minden embernek, és ez nyilvánvaló nem elkeseredésre kell hogy vezessen, hanem értelmes, bölcs, azaz Isten előtt élt életre. Ezért mondja: a bölcs a gyászolók házára gondol, az ostoba pedig a vigadozók házára. Életszemléletről van szó. Nem arra hív, hogy ne tudj örülni, ünnepelni, mulatni (akér ma este is), hanem azon gondolkodtat el, hogy mire irányulnak a gondolataink, a bensőnk, az életünk. A múlandóság, az idő rövidege felelős életre hív, amely élet nem azonos azzal, amiben igazán csak a vigadozás számít. A „vigadozás” behelyettesíthető a következő fogalmakkal: a kényelem mindenek elé helyezése, az élvezetek által vezérelt élet, a folyamatos bulik világa, stb.

Mózes imádságában, a 90. zsoltárban találjuk ezt az összefüggést kifejtve: *„Elmúlunk haragod miatt... úgy elmúlnak esztendeink, mint egy sóhajtás... életünk ideje hetven esztendő, vagy ha több, nyolcvan esztendő, és nagyobb érszük hiábavaló fáradság...”* Mi következik ebből? Hova jut a bölcs, aki szembenéz ezzel? *„Taníts minket úgy számlálni napjainkat, hogy bölcs szívhez jussunk!”* Legyen hát most, az ünneplés óráján a szenvedő és keserű Jób az, aki tanít minket, lépünk be az ő fájdalmába, együtt azokkal, akik hasonló elveszettnek érezték/érezik magukat 2005-ben: hadd tanítsanak minket. Hadd jussunk bölcs szívhez, legyünk készek osztozni mások szomorúságában, és visszatekintve ismerjük fel Isten hűséges jelenlétét az év minden napján.

Jób, az igaz és istenfélő ember, akinek hűségét Isten is nagyra és példamutatónak értékelte, szörnyű csapásokban elvesztette mindenét. Először vagyonát és gyermekeit, majd az egészségét is. Így van előttünk, egy cseréppel vakargatva keléseit, perelve Istennel. Nem átkozza meg az Urat, de perel vele és perel azokkal is, akik jó vallásos válaszokkal próbálják magyarázni a magyarázhatatlant, vigasztalni a vigasztalhatatlant.

Jób ma olvasott panaszában hasonlóan fogalmaz a zsoltároshoz: *„Csak küzdelem a halandó sorsa a földön, napjai úgy telnek, mint a napszámosnak! Ahogyan a rabszolga eped az árnyék után, és a*

napszámos várja a munkabért, úgy jutottak nekem hiábavaló hónapok, nyomorúságos éjszakákkal fizettek ki engem.” Ami azonban annak kifejezésével indul, hogy sokszor milyen hiábavalónak tűnik, hogy egyik nap jó a másik után, hogy lényegében az egyik ugyanolyan, mint a másik, egészen máshova érkezik. A Mózes énekében olvasott bölcsesség Jóbnál az elven seb fájdalmába ágyazva tör elő. Ezért ő nem kér bölcs szívet, nem imádkozik értelmes életért, nem kér semmit. Sőt, halni készül: *„...szemem nem lát többé jót. A rám néző szem nem pillant meg. Szemed felém fordítod, de már nem vagyok.*” Nem lát már semmit, amit érdemes lenne nézni. Nincs már reménysége arra, hogy bármire is érdemes legyen majd még rátekintenie; nem maradt semmije sem. De rá se nézzen senki. Isten se, mert ha ránéz, mondja Jób, már nem fog látni semmit. Csak annyi idő, amíg egy felhőt elfúj a szél, és már nincs többé.

Jób nem kér semmit Istentől, de nem is marad néma. *„Nem is tartóztatom meg a számat, beszélni fogok szorongó lélekkel, panaszkodni fogok keserű szívvel.*” Perelni kezd az Úrral, keservesen perelni. Mi az Istennel való per?

Hadd idézzek egy fájdalmas, talán elsőre megmosolyogtató cikkből:

„Beperelte Istent egy temesvári elítélt, mert nem tudta megmenteni őt a gonosztól, Pavel M., aki 20 éves börtönbüntetését tölti Temesváron gyilkosság elkövetése miatt, a következőkkel vádolja a Mindenhatót: csalás, tények elhallgatása, az emberek kihasználása, megvesztegethetőség, hatalommal való visszaélés. A rab szerint a keresztség szerződés Istennel, melyben azt vállalja, hogy megóvjá őt a bajoktól, és távol tartja a gonosztól. A „sértett” viszont úgy véli, szerződésszegés történt, és Isten cserbenhagyta őt. Ezért keresetet nyújtott be ellene a temesvári bíróságon, Kellemetlenül érintette az eset a temesvári rendőrpáncsnokságot, ahol kiderült, hogy a feljelentést átvevő rendőr – mielőtt még elolvasta volna azt – hivatalosan iktatta az anyagot. Ezek után viszont a feljelentésnek meg kell tennie a jogi utat, nem lehet magyarázat nélkül lezárni az ügyet. Végül is a hatóságok „a feljelentett személy tartózkodási helyének felderítése hiányában és az előállítás megghiúsulása miatt” zárták le az idővel tekintélyesre duzzadt iratcsomót.”(Kis Tükör, 2005. december, 36.o)

Nem tudjuk, mi volt a rab indítéka: valóban pere volt Istennel, vagy csak a hatóságokkal szórakozott, stb..., de valamit jól éreztet abból, amikor az ember Isten elé áll az ügyével.

Így perel Jób keserűségében Istennel: *„Mikor azt gondolom, hogy megvigasztal nyoszolyám, hordozza panaszomat fekhelyem, akkor álmokkal rémítesz, látomásokkal rettentesz engem.*” Még az alvásban sem hagysz pihenést, vagy megnyugvást. Ott is az elveszettek emléke kísért. Ott is az aggodalmam és félelmem jön elő. Ott is a sötétiséggel és kilátástalansággal szembesülök. Miért teszed ezt? Majd jön a konklúzió: *„Megvetem az életemet, nem kell tovább! Hagyj békén, mert időm csak egy lehelet!”*

Jób panaszának harmadik, befejező részére térünk át. A szenvedő férfi csodálatos isteni tulajdonságokat fogalmaz meg: *„Micsoda az ember, hogy ily nagyra tartod, és hogy így törődsz velem? Minden reggel megvizsgálod, minden pillanatban próbára teszed.*” A bibliaolvasó ember nem tudja nem meghallani a 8. zsoltárt éneklő, Istent magasztaló Dávid hangját ebben: *„Ó, Urunk, mi Urunk! Mily felséges a a te neved az egész földön, az égen is megmutattad fenségedet! ... Ha látom az eget, kezded alkotását, a holdakat és a csillagokat, amelyeket ráhelyeztél, micsoda a halandó – mondom –, hogy törődsz velem, és az emberfia, hogy gondod van rá?”* (Zsolt. 8.1,4) Mi történt Jóbbal? Jobb belátásra jutott, és egyszer csak átváltott dicsőítésbe, Isten magasztalásába? Nem ritka, hogy a zsoltáros egyszer csak magasztalni kezdi Istent, amikor előtte még szabadulásért kiáltott a mélységből, a nyomorúságból. Jeremiás próféta is legsúlyosabb helyzetében váratlanul dicsérni kezdi az Urat (Jer. 20. 11-13). Talán Jób elővételezi itt Isten szabadítását, kilép a perlő

helyzetéből, és megvallja, hogy Isten törődik vele, ismeri, és eljön majd a szabadulás? Talán azzal, hogy Istennek kimondta, meghalni kíván, túl is lett a nagy mélységen, és egyszer csak megadatott neki, hogy felemelje tekintetét a reménytelenségből? Lehetne így is, de azt kell mondanunk, hogy ebben az esetben nem erről van szó.

Mert Jób így folytatja: „*Miért nem veszed le rólam a szemed? Nyálamat sem engedted lenyelni? Ha vétkeztem, mit követtem el, emberek őrzője? Miért tettél a céltábláddá? Talán terhedre vagyok?*” Nem, Jób – itt még, és majd hosszú ideig – nem lép ki az Istent perelő ember magatartásából. Sőt, valami félelmeteset tesz. Amit Dávid Isten magasztalására mond, azt Jób keserűen és fájdalmas vágja az Úr szemébe. Dávidot lenyűgözi, hogy Isten, aki teremtette az egész világegyetemet, törődik az emberrel. Dávid beleborzong annak szépségébe, hogy a mindenható Isten ismeri, szereti alkotását, az embert, ezt a piciny kis porlényt. Dávid csodálkozik azon a titkon, hogy Isten az embert alig tette kisebbé önmagánál, hiszen minden teremtménye felé rendelte. Micsoda az ember, hogy törödsz vele? – sóhajt fel.

„*Micsoda az ember, hogy ily nagyra tartod, és hogy így törödsz vele?*” – kéri számon Istent Jób. Miért nem hagysz már békén? Miért nem állsz már egy kicsit arrébb? Még azt sem hagyod, hogy a nyálamat úgy nyeljem le, hogy nem tudsz róla? – Ami Dávid ajkán magasztalás, az Jób ajkán elkeseredett vád. Ami Dávidot lenyűgözi, az Jóbot iszonyattal tölti el. Ha nem is Dávid zoltárát, de a bibliai gondolatot kellett hogy ismerje Jób is. Talán ő is imádkozta egykor ezeket a sorokat. Talán ő is beleborzongott szép napjaiban, hogy milyen csodálatos Istennek közelsége, szeretete, törődése. Nem felejtette el. De most gúnyosan, fájdalmasan, keserűen mondja a jól ismert szavakat. Pere van az Úrral.

„*Miért nem bocsátod meg vétkeimet, miért nem nézed el bűnömet? Hiszen már a porban fekszem, mire keresel, már nem leszek.*” – hangzik el a panasz utolsó sora. Nézzétek mindazt, amit Jób megfogalmaz a panaszban. Bibliai igazságokat mond el Istennek: múlandó napok, Isten személyes törődése, a bűnbocsánat szükségessége. Mindezt Jób tudta már korábban is. Mindezt Jób egyszer újra megvallotta, amikor Isten megújította életét. És mindez szavakat adott Jóbnak a szenvedésben, a mélységben. Volt mit mondani az Úrnak. Ismerte a nyelvet, ismerte az imádságot, sőt, ismerte az Urat. Nem értett semmit, perelt a mindenhatóval, de tudta, hogyan tegye ezt.

Ki a bölcs ember? Mire tanít minket Jób? Hogyan állít téged maga elé Isten az év utolsó napján, a mulatság óráiban egy keserű panasz szavai által?

Mit tanulsz most az elmúlt évről? Mire hív Isten a következőre nézve?

Mit jelent az Isten népének közösségében élni? Krisztusban egy testté lenni azokkal, akik mélységeket jártak és járnak meg?

A kérdésekkel állj az elé, aki mindent elvesztett, majd mindent megnyert. Hadd tanítson téged személyesen ő az úrvacsorai közösség által. Ámen!